

Loodan vihast viljakat vaidlust

HANNES RUMM

Täna avaldatud "Sajandi 100 suurkuju" kandidaadid tekitavad kindlasti paljudes inimestes pahameelt, ehkki Entsüklopeediakirjastuse toimetajad on neist igatühte piltlikult öeldes apteekrikaalul vaagunud.

"Mille poolest see mees suurkuju on!?" "Kuidas ometi selline inimene on suurkujude seast välja jäänud!?"

Need kaks ja hästi emotsionaalselt esitatud küsimust tekivad paljudel lugejatel, kes tutvuvad siin ning "Sajandi 100 suurkuju" interneti koduleheküljel (<http://www.sada.ee>) avaldatud kandidaatide loeteluga.

Algselt oli meil kavas pakkudagi aruteluks välja Entsüklopeediakirjastuse lõplik 100 suurkuju nimekirj, kuid kirjastuse toimetajad kartsid, et sel juhul muutub meelepaha nii suureks, et ei lase tekkida asjalikul arutelul. Aga just mõttevahetus on see, mida me oma projekti juures kõige rohkem väärtustame. Iga ekspert võib kokku seada oma vaieldamatult pädeva suurkujude pingerea, aga põnev ja õpetlik on ära kuulata ka rahva hääli.

Nii on kandidaate esialgu pakutud liiaga ning loodame neid rahvaküsitlusel jõudsalt juurde koguda. Sestap pakub osa suurkujude kandidaate mõistatamisrõõmu ning ajendab riigil juurde astuma, et teada saada, kes on kirjamees Hermann von Keyserling või teadlane August Tamme-

kann. Õnneks tunneb ENE nii baltisaksa filosoofi kui elu lõpus Rootsis ja Soomes töötanud geograafi. Kõiki tähestiku algupoolel asuvaid suurkujusid pole aga ENE-ski, sestap soovitame kõigil huvilistel võimaluse korral külastada projekti kodulehekülgi, kuhu Entsüklopeediakirjastus ja Rahvusraamatukogu hakkavad järk-järgult üles panema teavet kandidaatide kohta. Koos artikli-, saate- ja näitusesarjadega saab "Sajandi 100 suurkujust" niiviisi ka väike kodulookursus, mis ühelgi eestlasel mööda külgi maha ei jookse.

Üks suuremaid hirme meie küsitluse juures on see, et inimesed võivad eelistada kaasaegseid mineviku suurmeestele. Aga ongi huvitav teada saada, kas rahvas väärtustab rohkem ajalooramatutesse raiutud Jaan Tõnissoni ja Konstantin Pätsi või viimase aastakümne lemmikuid Lennart Merit ja Arnold Rüütli?

Kindlasti ärgitab 100 suurkuju valimine taas kord vaidlusi selle üle, kellel kaasaegseist on tänase Eesti ees suurimad teened. Ühiskonnategelaste seas on nüüdisaegseid päris palju ja erinevaid. Aga miks ei ole Ardo Hanssoni kõrval rahareformi autorit Siim Kallast? Või miks ei ole Johannes Käbin koos Karl Vainoga? Sellist mõtlemisainet ja valikuvõimalusi pakub "Sajandi 100 suurkuju" kogu 1999. aastaks.

Ootan "Sajandi 100 suurkujult" vihaseid, kuid viljakaid vaidlusi.